

Bosna i Hercegovina
Federacija Bosne i Hercegovine
Unsko - sanski kanton
OPĆINA KLJUČ
OPĆINSKI NAČELNIK
Služba za finansije i trezor

Bosnia and Herzegovina
Federation of Bosnia and Herzegovina
Una - Sana canton
MUNICIPALITY OF KLJUC
MAYOR OF MUNICIPALITY

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA OPĆINE KLJUČ
ZA PERIOD 2022. - 2024. GODINE

Ključ, juni 2021. godine

Adresa: OPĆINA KLJUČ, 79280 KLJUČ, ul. Branilaca BiH 78
Telefon: 00387(0)37 662-054,661-100, Fax: 661-104, e-mail: opckljuc@bih.net.ba

Na osnovu članova 16, 17 i 18. Zakona o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 44/18, 11/19 i 99/19), Općinski načelnik d o n o s i

DOKUMENT OKVIRNOG BUDŽETA OPĆINE KLJUČ ZA PERIOD 2022.- 2024. GODINA

U skladu sa Zakonom o budžetima u Federaciji Bosne i Hercegovine (Službene novine Federacije BiH, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 44/18, 11/19 i 99/19) pripremljen je Dokument okvirnog budžeta Općine Ključ za period 2021-2023. godina (DOB) koji sadrži makroekonomske projekcije i prognoze budžetskih sredstava i izdataka za naredne tri godine i predstavlja preliminarni Nacrt budžeta Općine Ključ za 2022. godinu sa početnim projekcijama budžeta za 2023. i 2024. godinu.

Cilj DOB-a je da postavi strateški okvir i gornje granice resursa unutar kojih bi trebalo pripremiti godišnji budžet, te identificirati ključne budžetske opcije koje direktno utiču na mobilizaciju javnih resursa i njihovu raspodjelu u srednjoročnom ciklusu. Zakonom o budžetima u Federaciji BiH uspostavljeno je srednjoročno planiranje kao kontinuiran proces koji počinje donošenjem smjernica ekonomske i fiskalne politike Vlade Federacije BiH u skladu sa kojim se projicira ekonomski i fiskalni položaj u trogodišnjem periodu, a završava odobrenim konačnim budžetom i procjenama za buduće dvije godine.

Navedene smjernice ekonomske i fiskalne politike za trogodišnji period, kao osnova za pripremu DOB-a u skladu sa Zakonom o budžetima u FBiH, treba da sadrže strateške ciljeve i pokazatelje ekonomske i fiskalne politike, osnovne makroekonomske pokazatelje, pretpostavke društvenog i privrednog razvoja, procjene prihoda budžeta te promjene javnog duga i strategiju upravljanja javnim dugom.

Također, Zakonom o budžetima u FBiH propisan je budžetski kalendar kojim su utvrđeni krajnji rokovi za svaku fazu budžetskog planiranja i kojim je predviđeno da DOB, kao jedinstven dokument, vlada odnosno Općinski načelnik razmatra i usvaja do 30. juna tekuće godine.

Potrebno je imati u vidu da DOB kao okvirni dokument za donošenje Budžeta predstavlja osnovu za planiranje jednogodišnjeg budžeta i nije limitirajući faktor planiranja prihoda i izdataka prilikom donošenja dokumenata Budžeta, ali treba predstavljati gornju granicu rashoda za trogodišnji period prilikom pripreme budžetskih zahtjeva, iako je skoro nemoguće postići identične vrijednosti projicirane DOB-om i nacrtom, odnosno prijedlogom budžeta.

Služba za finansije i trezor općine Ključ, predlaže Općinskom načelniku da razmotri i usvoji Dokument okvirnog budžeta općine Ključ za period 2022.- 2024. godina kao osnov za pripremu, planiranje i izradu budžeta općine Ključ za fiskalnu 2022. godinu.

Strateški ciljevi ekonomske i fiskalne politike u Federaciji BiH

Vlada Federacije BiH je u 2021. godini usvojila strateške dokumente kojima se opredjelila za prioritetne politike razvoja, ciljeve za ostvarivanje politika, kao i programe i mjere za ostvarivanje zadanih ciljeva.

Prioriteti Vlade FBiH u 2021. godini odnose se na projekte intenziviranja privrednog razvoja, jačanja unutrašnje društvene stabilnosti Federacije BiH, jačanja vladavine prava, nastavak borbe protiv pandemije, kao i iniciranje i provođenje reformi usklađenih sa potrebama Bosne i Hercegovine, te rad na evroatlanskim integracijama u cilju obezbjeđenja dugoročno održivog i stabilnog sistema koji će FBiH učiniti konkurentnijom.

U cilju realizacije strateškog cilja ostvarenja punopravnog članstva BiH u Evropskoj uniji, Vlada Federacije BiH usvojila je Program ekonomskih reformi FBiH za period 2021-2023. godinu. Programom je, na osnovu utvrđenih ključnih prepreka za rast i razvoj konkurentnosti uzrokovanih pandemijom, te prepreka u raznim oblastima, definisano niz prioriteta reformskih mjera:

- za ublažavanje posljedica pandemije Vlada Federacije BiH planira jačanje garantnog fonda pri Razvojnoj banci za povećanje kreditiranja privrede, transfer sredstava nižim nivoima vlasti za poboljšanje likvidnosti bužeta, za provođenje strukturnih reformi i finansiranje kapitalnih projekata, te sredstvima Svjetske banke planira podržati očuvanje radnih mjesta i novo zapošljavanje.
- u oblasti energije potrebno je uskladiti postojeće propise sa propisima EU, donijeti nove propise koji će omogućiti razvoj i funkcionisanje tržišta energije, izvršiti prestrukturiranje ovog sektora te razvijati infrastrukturu obnovljivih izvora energije. Neophodna su ulaganja u zastarjelu transportnu infrastrukturu što će utjecati na stvaranje boljeg poslovnog okruženja
- uspostavljanje Jedinog registra taksi i naknada u Federaciji BiH postiže se značajno povećanje konkurentnosti za privlačenje novih investitora, ali i smanjuje prostor za sivu ekonomiju. Izmjenom zakonskog okvira i jačanjem finansijske podrške malim i srednjim preduzećima nastoji se realizirati bolja poslovna klima za razvoj konkurentnosti male privrede
- planirano je povećanje efikasnosti tržišta zapošljavanja, unaprijeđenje sistema socijalne zaštite, sistema upravljanja otpadom, organizacije turističke oblasti, te unaprijeđenje tržišta nekretninama
- u oblastima na koje se odnosi ovaj program, planirano je usklađivanje zakonskih okvira sa pravnom stečevinom EU što će omogućiti unaprijeđenje i efikasnost rada po pojedinim oblastima.

Osnovni makroekonomski pokazatelji

Za izradu ovog dokumenta korišteni su zvanično objavljeni makroekonomski pokazatelji i projekcije makroekonomskih pokazatelja za naredni srednjoročni period Direkcije za ekonomsko planiranje (DEP), Vijeća ministara BiH, od marta 2021. godine i relevantnih statističkih institucija u zemlji i inostranstvu.

Najnovija makroekonomska kretanja U 2020. godini, usljed svjetske krize izazvane pandemijom, došlo je do pada ekonomskih aktivnosti što se negativno odrazilo na rast BDP-a na svim nivoima, tj na globalnom i evropskom nivou, te u euro zoni.

Takva negativna dešavanja u svijetu i u bliskom okruženju su imale negativan utjecaj na aktivnosti i ekonomiju BiH, te je poslije ekspanzije privrednog rasta

posljednjih godina, došlo da pada BDP-a BiH u 2020. godini. Prema prvim procjenama u 2020. godini Bosna i Hercegovina je ostvarila realni pad ekonomije od 4,5% u odnosu na prethodnu godinu .

Pad ekonomskih aktivnosti kod glavnih vanjskotrgovinskih partnera utjecao je na pad vanjskotrgovinske razmjene, kao i na pad glavnih odrednica ekonomskog rasta tj. investicija i potrošnje usljed smanjenja raspoloživog dohotka građana, odnosno pad ekonomskih aktivnosti općenito.

U periodu od 2017-2019. godine BDP-a Federacije BiH bilježio je konstantan rast po prosječnoj stopi od 3,2%, dok u 2020. godini usljed krize dolazi do pada aktivnosti u svim oblastima što je rezultiralo padom BDP-a.

U 2020. godini, prema prvim procjenama Federalnog zavoda za statistiku , BDP Federacije BiH iznosi 22.308.425 hilj. KM i realno je manji za 3,8% u odnosu na prethodnu godinu.

U odnosu na isto razdoblje prethodne godine, u 2020. godini zabilježen je rast BDP-a samo u prvom kvartalu od 1,6%, dok je u ostala tri kvartala zabilježen pad od 9,7%, 3,9% i 2,5% respektivno (stope realnog rasta).

Posmatrano po područjima klasifikacije djelatnosti, za 2020. godinu u odnosu na prethodnu godinu, procijenjeni najveći realni pad bruto dodane vrijednosti ostvaren je u trgovini, prevozu i uslužnim djelatnostima, umjetnosti i zabavi, te prerađivačkoj industriji, dok je značajniji rast ostvaren samo u poljoprivredi i građevinarstvu.

Strukturni problemi u industriji, koji su doveli do pada obima proizvodnje u 2019. godini od 2,7% u odnosu na prethodnu godinu, su usljed krize produbljeni te je zabilježen još veći pad proizvodnje u 2020. godini.

U cilju spriječavanja nekontrolisanog rasta cijena osnovnih životnih namjernica, Vlada Federacije BiH je uvela kontrolu i ograničenje cijena naftnih derivata putem uvođenja maksimalne visine marže koja je trajala do proglašenja prestanka stanja prirodne nesreće odnosno stabilizacije cijena.

Makroekonomski okvir za period 2022.-2024. godina

Makroekonomski okvir za BiH za 2021. godinu projicira izlazak iz krize odnosno oporavak i rast ekonomije na svim nivoima, tj na globalnom, evropskom nivou pa i na nivou BiH, usljed stabilizacije u oblasti zdravstvenog sektora u pogledu pandemije. Međunarodni monetarni fond je u aprilu 2021. godine projicirao rast svjetske ekonomije za 6% u 2021. godini, a u periodu 2022.-2024. godine sporiji rast po prosječnoj stopi 3,6%, te rast ekonomije Bosne i Hercegovine od 3,5%.

Rast ekonomije Bosne i Hercegovine za period 2021.-2022. godinu projicira i Svjetska banka i to 2,8% i 3,5% (respektivno) . Direkcija za ekonomsko planiranje projicirala je realni rast ekonomije Bosne i Hercegovine u 2021. godini od 2,3%, te u periodu 2022.-2024. rast po prosječnoj stopi od 3,3%

Očekuje se da će stabilizacija okruženja imati pozitivan utjecaj na stagnaciju vanjskotrgovinskog bilansa putem rasta izvozne tražnje, te da će u periodu od 2021.-2024. godine izvoz realno rasti od 4,7% do 7,4%.

U istom periodu se projicira niži realni rast uvoza od 3% do 5,3% usljed rasta ukupnih ekonomskih aktivnosti u zemlji i rasta potrošnje, i to posebno privatne potrošnje te investicija. Kratkoročni objavljeni podaci za prvi kvartal 2021. godine ukazuju na veći rast izvoza od 16,6% u odnosu na isti period prethodne godine, te sporiji rast uvoza od 2,7%.

Poslije deflacije od 1% u 2020. godini, u narednom periodu očekuje se postepeni rast cijena koji će zavisiti od kretanja cijena nafte na svjetskom tržištu, te cijene hrane, akciza na pojedine proizvode i cijena komunalija na domaćem tržištu.

Projekcije makroekonomskih pokazatelja BiH (2020-2024.), u %

	Zvanični podaci	Projekcija				
Projektirana stopa rasta BDP-a	2019	2020	2021	2022	2023	2024
Realni rast BDP u %	2,9	-4,1	2,3	3,1	3,3	3,6
Inflacija mjerena indeksom potrošačkih cijena u %	0,6	-1,0	0,7	1,0	1,1	1,2
Realni rast uvoza u %	1,3	-11,4	3,0	4,5	5,1	5,3
Realni rast izvoza u %	0,4	-16,5	4,7	6,0	7,1	7,4

Rizici po projekcije

Na projekcije indikatora u narednom srednjoročom periodu će prvenstveno utjecati neizvjesnost oko pandemije, odnosno intenzitet i trajanje iste, uspješnost provođenja vakcinacije stanovništva, kao i eventualni ponovni „lockdown-i“.

Situacija u okruženju, koja predstavlja najvažniju odrednicu ekonomskog rasta Federacije BiH, može utjecati na rizike projekcija, odnosno sporija kretanja u okruženju mogu dovesti do slabijeg ekonomskog rasta Federacije BiH od pretpostavljenog.

Rizik za projekcije predstavlja velika trgovinska ovisnost industrijske, a posebno prerađivačke proizvodnje od kretanja u okruženju. Slabljenje potražnje za našim proizvodima može negativno utjecati na obim proizvodnje, što se može negativno odraziti na zaposlenost i primanja stanovništva, a time i na potrošnju stanovništva.

Od unutrašnjih faktora na rizike projekcije može uticati složena politička situacija, odnosno usporenost u donošenju političkih odluka, te uspješnost provođenja reformi čija realizacija može utjecati na glavne odrednice ekonomskog rasta potrošnje i investicija.

Situacija na tržištu rada će zavisiti od ukupnog ekonomskog oporavka, a posebno oporavka oblasti koje zapošljavaju najveći broj stanovništva, kao i od migracije obrazovane mlađe populacije. Promjena cijena energenata na svjetskom tržištu, te promjena cijena hrane, komunalija i akciza na duhan i duhanske proizvode na domaćem tržištu može imati utjecaj na projekcije inflacije. Pored navednih rizika za idustrijsku proizvodnju, za proizvodnju električne energije rizik predstavlja velika ovisnost o hidrometeorološkim prilikama.

Fiskalna politika

Fiskalna politika podrazumjeva upravljanje javnim prihodima u svrhu finansiranja javnih rashoda sa ciljem postizanja privrednog rasta. Za unapređenje upravljanja javnim prihodima i rashodima, Vlada Federacije BiH je usvojila novu strategiju upravljanja javnim finansijama. Strategijom je predviđeno provođenje mjera i aktivnosti u šest oblasti:

- fiskalni okvir
- javni prihodi
- planiranje i budžetiranje
- izvršenje bužeta
- sistem internih finansijskih kontrola u javnom sektoru FBiH
- eksterna revizija.

Za svaku oblast definirane su mjere, aktivnosti za ostvarenje mjera, indikatori i rokovi realizacije mjera, te nositelji aktivnosti.

U oblasti fiskalnog okvira planira se uvođenje novih fiskalnih pravila o zaduživanju i garancijama, unaprijeđenje izrade projekcija prihoda i rashoda, kao i jačanje fiskalne koordinacije unutar FBiH

U oblasti javnih prihoda putem novih zakonskih okvira i poduzetih mjera planira se unapređenje mobilizacije prihoda, smanjenje fiskalnog opterećenja i suzbijanje sive ekonomije

Cilj uvođenje fiskalnih pravila, uspostavljanje programskog budžetiranja i unaprijeđenje planiranja je bolje povezivanje sektorskih strategija sa srednjoročnim finansijskim planiranjem

Predviđeno je jačanje upravljanjem obavezama u oblasti javnih nabavki, uvođenje efikasnijeg prikupljanje podataka o neizmirenim obavezama, te unapređenje efikasnosti upravljanja gotovinom i upravljanje dugom u oblasti izvršenja budžeta.

Strategija prepoznaje važnost provođenje kontrole nad upravljanjem javnim finansijama, putem interne i externe revizije, kako bi se uspostavilo efikasno upravljanja rizicima u procesima javnih finansija, te transparentno i efikasno korištenja javnih sredstava. Za svaku pojedinačnu aktivnost unutar svih oblasti definisani su rizici, kao i način prevazilaženja rizika, od kojih su na prvom mjestu kašnjenje sa zakonskim izmjenama izvršne i zakonodavne vlasti, nedovoljna finansijska sredstva i tehnička pomoć.

Politika rashoda

Za oporavak ekonomije Federacije BiH od krize izazvane pandemijom, potrebno je, između ostalog, poduzeti mjere fiskalne konsolidacije koje bi trebale dovesti do finansijske stabilnosti svih nivoa vlasti i do odgovorajućih ušteda koje bi se usmjerile za sanaciju posljedica uzrokovanih pojavom pandemije, kako bi se podstakao rast ekonomije u cijelosti. U tu svrhu, potrebno je osigurati ograničenja rasta javne potrošnje kako bi se fiskalni prostori tj. uštede usmjerile u javne investicije, aktivne mjere zapošljavanja, te za opravak i stabilizaciju privrede općenito.

U pogledu unaprijeđenje sistema plata i socijalnih davanja, planira se provoditi efikasnija politika zapošljavanja i politika fonda plata u javnom sektoru, te poboljšati ciljne socijalne pomoći kako bi se unaprijedila efikasnost dodjeli socijalnih prava. Negativne posljedice krize u 2020. godini su se osjetile u svim oblastima privrede, a posebno u oblasti turizma, prometa i prevoza, obrta i drugih djelatnosti, a najviše je pogođen zdravstveni sektor koji je pretrpio višestruka kadrovska, finansijska i druga opterećenja. Kako bi se ponovo pokrenulo, odnosno nastavilo poslovanje u navedenim i drugim ugroženim oblastima potrebno je planirati sredstva namjenjena za njihov oporavak i stabilizaciju.

S obzirom da su investicije jedan od glavnih pokretača rasta ekonomije i u narednom srednjoročnom periodu će biti u fokusu kako bi se pozitivno utjecalo na zaposlenost i rast dohotka stanovništva. Radi povećanja domaćih izvora ulaganja, potrebno je

ostvariti uštedu na javnim rashodima putem unaprijeđenja javne uprave odnosno sistema troškova javne uprave, sa ciljem stvaranja fiskalnog prostora za investicije iz domaćih fondova. Provođenjem aktivnih politika i mjera na tržištu zaposlenosti planira se očuvanje postojećih kao i otvaranje novih radnih mjesta.

U cilju realizacije planiranja sredstava na temelju ciljanih politika, planira se unaprijediti budžetiranje uvođenjem programskog budžeta kojim se povezuju sve faza budžetiranja. Uvođenje programskog budžeta se reflektuje na definisanje ciljeva strateških i srednjoročnih politika vlasti, odobravanje alokacije sredstva prema utvrđenim ciljevima i rezultatima koji se očekuju. Time će biti postignuta osnovna svrha novog načina budžetiranja tj. uvođenje jasne veze između politika i programa vlasti, ciljeva tih programa i očekivanih rezultata kao i sredstava potrebnih za njihovu realizaciju.

Porezna politika i javni prihodi

Nakon značajnog usporavanja ekonomije, uslijed globalne pandemije virusa COVID19, koje je u 2020. godini, prema prvim procjenama nadležnih institucija, dovelo do smanjenja domaćeg bruto proizvoda za 4,1%. Federacija Bosne i Hercegovine stavljena je pred dodatne izazove provedbe mjera fiskalne politike, prvenstveno u cilju što bržeg oporavka. Trenutna situacija još uvijek je vrlo neizvjesna i za predstojeće izazove bit će potreban koordiniran i dosljedan odgovor politika, koji uključuje vjerodostojno provedive srednjoročne strategije svih nivoa vlasti, koje će podržati oporavak, istovremeno osiguravajući fiskalnu održivost. Obzirom da će niži nivo vlasti utvrditi svoje srednjoročne fiskalne politike, predlaže se koordinirano vođenje fiskalne politike, vodeći, u sljedeću fazu, usklađeni pristup rješavanju pandemije, održavajući ekonomiju, podržavajući održivi oporavak i očuvanje fiskalne održivosti u srednjoročnom periodu.

Kada bi se provodili predstojeći planovi ekonomskog oporavka za period 2022 - 2024. godina, fiskalni rast mogao bi ispasti jači nego što se trenutno predviđa. Gledajući unaprijed, također se preporučuje svim nivoima vlasti da vode, kada zdravstveni i ekonomski uslovi to dopuštaju, fiskalnu politiku usmjerenu na:

- (1) zaštitu radnih mjesta,
- (2) smanjenje ili ukidanje naknada i taksu koje opterećavaju privrednu aktivnosti,
- (3) podršku likvidnosti poslovnim subjektima,
- (4) podršku obrtnom kapitalu
- (5) uklanjanje nepotrebnih prepreka za investiranje i poslovanje.

Mjere zaštite radnih mjesta mogu uključivati širok spektar aktivnosti posebno uključujući podršku tranziciji poslova samozaposlenih, izgradnju i nadogradnju vještina i znanja nezaposlenih, stručne obuke u poslovnim subjektima. Ovi programi vrlo učinkovito, mogu značajno smanjiti troškove radne snage poslovnih subjekata, nudeći bolja zamjenska primanja za zaposlenike u odnosu na uobičajene naknade za nezaposlene, uprkos padu ekonomske aktivnosti.

Ove mjere također pomažu u zaštiti radnih mjesta i ublažavanju daljnjeg pada u broju radnih mjesta, a time i zaštiti raspoloživih prihoda domaćinstava i domaće potražnje nadalje. Pored toga, nastavlja se sa ranije predloženom reformom u oblasti oporezivanja rada, s ciljem smanjenja poreznog opterećenja. Procjenjuje se da bi provedbom ove reforme bilo smanjeno ukupno fiskalno opterećenje rada, kao suma poreza i doprinosa u odnosu na ukupan trošak poslodavca po osnovu rada, sa trenutnih 36,42% bilo smanjeno na 35,22%. Smanjenjem fiskalnog opterećenja za

poslodavce, kroz smanjenu zbirnu stopu doprinosa, očekuje se povećanje konkurentnosti domaćih privrednih subjekata, kao i povećanje konkurentnosti radne snage, raspoloživim prihodima domaćinstava i domaće potražnje. Nadalje, primjenom diferencirane stope poreza na dohodak vrši se preraspodjela poreznog opterećenja.

Direkcija za ekonomsko planiranje BiH – DEP, mart 2021. godine utiče na suzbijanje tzv. sive ekonomije, imajući u vidu da određeni dio poslodavaca trenutno neoporezive oblike isplata koristi za izbjegavanje plaćanja punih obaveza.

Početakom 2021. godine donesen je Zakon o jedinstvenom registru taksi i naknada u Federaciji Bosne i Hercegovine, čime je stvorena i pravna pretpostavka za uspostavu Jedinstvenog registra u kojem se nalaze informacije o taksama i naknadama koje se naplaćuju na teritoriji Federacije BiH.

Vitalna podrška likvidnosti poslovnim subjektima spriječava opciju da se nestašica likvidnosti pretvori u probleme solventnosti. Poslovni sektor trpi tokom pandemije, a mnogi finansijski „zdravi“ poslovni subjekti sa održivim poslovnim modelima gurnuti su u finansijske probleme. Uticaj se razlikuje u zavisnosti od sektora, vršeći poseban pritisak na subjekte u uslužnom sektoru koji se direktno oslanjaju na socijalni kontakt. Mjere mogu uključivati injekcije kapitala, povoljne kreditne linije, pružanje garancija kredite, subvencioniranje kamata na uzete kredite, ukidanje određenih javnih prihoda - naknada i taksi.

Mjere podrške oporavku privrede treba da budu prilagođene okolnostima specifičnim za određenu lokalnu sredinu te blagovremene, privremene i ciljane. Fiskalne mjere treba da maksimiziraju podršku oporavka privrede bez stvaranja stalnog opterećenja za javne finansije. Ukoliko se uvedu trajne mjere, za iste bi se trebali osigurati izvori finansiranja, bez uvođenja novih opterećenja privredi, a koji bi osigurali budžetsku neutralnost u srednjoročnom periodu. Na strani budžetskih prihoda, ovo bi moglo uključivati mjere koje pogoduju ekonomskom rastu, što između ostalog uključuje smanjenje naknada i taksi na poslovanje. Na strani budžetskih rashoda, to su mjere za jačanje upravljanja javnim finansijama, što dovodi do značajnog preusmjeravanja potrošnje ka produktivnijim potrebama.

Također bi mogle biti uključene mjere za osiguranje održivosti sistema socijalne zaštite, koje povećavaju stope zaposlenosti i smanjuju rizik da kriza COVID-19 dovede do veće, dugotrajne nezaposlenosti ili pada učešća na tržištu rada, s obzirom na starenja stanovništva. Nakon smanjenja zdravstvenih rizika, mjere podrške treba da se usmjere na kreiranje mehanizama za programe pomoći od ciljanih mjera koje promoviraju otporan i održiv oporavak privrede do ključnih mjera za određene vitalne sektore, obezbeđujući brzu preraspodjelu resursa. Kvalitet mjera je veoma važan za efikasnu podršku privredi sa ograničenim fiskalnim resursima. Istovremeno, vlade će morati da se pozabave naslijeđem krize, uključujući povišeni nivo javnog i privatnog duga i socijalni uticaji na tržište rada. Kako bi se u najvećoj mjeri povećao nivo fiskalne stabilnosti i odgovornosti, planirane su mjere za unaprijeđenje koordinacije i odgovornosti između svih nivoa vlasti u pripremi projekcija javnih prihoda. Stoga se u narednom periodu nastavljaju kontinuirane aktivnosti za uspostave što kvalitetnijeg sistema izvještavanja i iznalaženje rješenja za poboljšane vertikalne i horizontalne raspodjele javnih prihoda korisnicima u Federaciji BiH.

Nadalje, raspodjela javnih prihoda u velikoj mjeri će u ovom srednjoročnom periodu, uticati na racionalizaciju i optimizacije naplate javnih prihoda, čime bi se znatno smanjili troškovi poslodavaca, te pozitivno djelovalo na nova domaća i strana ulaganja. S ciljem ekonomskog oporavka i ubrzanog rasta nakon pandemije,

dodatno je naglašena potreba provedbe mjera administrativnog unaprijeđenja pružanja javnih usluga, kao i porezne discipline, te je primarni fokus na:

- (1) transformaciju Porezne uprave FBiH,
- (2) pojednostavljenje oporezivanja imovine i
- (3) borbu protiv porezne evazije, kao i razmjena informacija u te svrhe.

Javni prihodi za period 2021-2024. godina

Strukturu javnih prihoda Budžeta čine:

- prihodi po osnovu indirektnih poreza,
- prihodi po osnovu direktnih poreza
- neporeznih prihoda u vidu :
 - prihoda od poduzetničke aktivnost i imovine
 - naknade i takse
 - novčane kazne
 - posebne naknade koje se ostvaruju, prikupljaju i raspoređuju prema važećim zakonskim propisima Federacije Bosne i Hercegovine
- tekući i kapitalni transferi i donacije

Indirektni porezi

Nakon značajnih gubitaka od preko 14% u ukupnom ostvarenju prihoda od indirektnih poreza iz raspodjele sa Jedinistvenog računa u 2020. godini, prateći pozitivne tekuće trendove, te makroekonomske pretpostavke prvenstveno o porastu privatne potrošnje, ali i javne potrošnje kroz podršku zdravstvenom i socijalnom sektoru, te podršku privredi, očekuje se da će u 2021. godini Federaciji BiH sa Jedinistvenog računa biti raspoređen ukupan iznos od 3.063,7 mil. KM što je za 3% više u poređenju sa ostvarenjem iz 2020. godine. Nakon odbitka sredstava namjenjenih otplati vanjskog duga, ukupan raspoloživi dio prihoda od indirektnih poreza za dalju raspodjelu korisnicima u Federaciji BiH, odnosno njihovu budžetsku potrošnju, trebao bi iznositi 2.501,5 mil. KM i biti veći za približno 0,5% o odnosu na 2020. godinu.

U narednom srednjoročnom periodu, slijedeći ukupan plan naplate prihoda na Jedinistvenom računu, pretpostavljen od strane Odjeljenja za makroekonomsku analizu Upravnog odbora Uprave za indirektno oporezivanje, kao i projekciju kretanja koeficijenta učešća Federacije BiH u međuentiteskoj raspodjeli, baziranog na prognozama ostvarenja krajnje potrošnje, predviđa se da će u 2022. godini ukupno doznačena sredstva od indirektnih poreza za Federaciju BiH biti veća za 3,70%, dok se u 2023. i 2024. očekuje njihov rast od 4,07% i 5,06% respektivno.

Kada iz navedenog isključimo sredstva namjenjena otplati vanjskog duga, pretpostavljena stopa rasta ukupnih raspoloživih prihoda od indirektnih poreza u 2022. godini iznositi će 5,34% u odnosu na bazu iz 2021. godine. U 2023. godini doći će do značajnijeg porasta dospijeaća obaveza na ime otplate vanjskog duga, uslijed čega će i pored pretpostavljenog rasta naplate prihoda na Jedinistvenom računu, raspoloživi prihodi od indirektnih poreza za korisnike u Federaciji BiH pretrpjeti smanjenje od 3,52% u poređenju sa 2022. godinom. U 2024. godini, prateći rast naplate na ukupnom nivou, raspoloživi dio prihoda od indirektnih poreza, nakon

odbitka sredstava za otplatu vanjskog duga, trebao bi biti veći za 5,96% u odnosu na uporednu bazu iz 2023. godine.

Namjenska putarina

Zatvaranje ekonomije u cilju prevencije širenja pandemije u 2020. godini smanjilo je kretanje stanovništva, smanjen broj turističkih posjeta doveo je i do smanjenog prevoza putnika, što je u konačnici narušilo i tržište nafte i naftnih derivata.

Ukupni prihodi od namjenske putarine za izgradnju autocesta i izgradnju i rekonstrukciju drugih cesta, koje je Federaciji BiH dobila u 2020. godini bili manji za 8,53% u odnosu na 2019. godinu.

Zasnivajući se na pozitivnim tekućim trendovima, kao i prognozama postepenog oporavka u drugoj polovini godini, projekcija prihoda od namjenske putarine za Federaciju BiH u 2021. godini pretpostavlja rast od 1,23% u odnosu na ostvarenje iz 2020. godine. Prateći nadalje pozitivne srednjoročne makroekonomske prognoze rasta, u periodu 2022-2024. godina očekuje se stabilan rast, sa projiciranim stopama od: 3,1%; 3,3% i 3,6% (g/g).

Porez na dobit

Oslabljena ekonomija, pad izvoza, turbulencije kako na domaćem, tako i na tržištima značajnih međunarodnih ekonomskih partnera, u 2020. godini negativno su se odrazile na nivo naplate prihoda od poreza na dobit u Federaciji BiH, koji su u poređenju sa 2019. godinom smanjeni za 8,4%.

Prateći prvenstveno tekuće trendove u naplati, očekuje se da će u 2021. godini nivo naplate ukupnih prihoda od poreza na dobit u Federaciji BiH biti veći za 3,57% u odnosu na ostvarenje iz 2020. godine. Pretpostavljeni rast isključivo je generisan pozitivnim očekivanjima u naplati od strane obveznika, koji uplatu vrše u korist kantonalnih budžeta.

S druge strane, uplate poreza na dobit u budžet Federacije BiH značajno su smanjene, te se prema zadnjim revidiranim procjenama očekuje da će, nakon što su u 2020. godini pretrpjele pad od 18,5% u 2021. godini biti smanjene dodatno za još 35,29%.

Prateći prognoze privrednog oporavka, kao i jačih investicijskih aktivnosti od 2022. godine pa nadalje, očekuje se da će ukupni prihodi od poreza na dobit u Federaciji BiH u 2022.; 2023. i 2024. godini stabilno rasti po stopama: 3,45%; 4,18% i 4,34% respektivno.

Porez na dohodak

U 2020. godini naplata prihoda od poreza na dohodak u Federaciji BiH pretrpjela je smanjenje od 0,61% u odnosu na 2019. godinu. Rast nivoa isplaćene bruto plaće u Federaciji BiH u 2020. godini jednim dijelom kompenzirao je gubitke u naplati javnih prihoda proizašlih iz ostvarenog dohotka, nastale porastom nezaposlenosti, uslijed pandemije.

Također, mjere Vlade Federacije BiH za subvencioniranje uplata obaveznih doprinosa ekonomski pogođenih subjekata, kao i mjere finansiranja minimalne plaće od strane većeg broja kantonalnih vlada, dijelom su uspjele zaštititi visinu i redovitost isplaćenog dohotka, što se odrazilo i na nivo naplate ovih prihoda.

Prateći tekuće trendove u naplati po svim izvorima oporezivog dohotka pojedinačno, kao i pretpostavljeni skromniji rast broja zaposlenih lica i rasta prosječne neto plaće u 2021. godini, predviđa se da će u ovoj godini ukupan nivo naplate prihoda od poreza na dohodak biti veći za 5,2% u odnosu na bazu iz 2020. godine.

Dio pretpostavljenog rasta vezan je i za privremeno obustavljene uplate akontacija poreza na dohodak od samostalne djelatnosti u 2020. godini, koje su djelimično izmirene tokom prvog kvartala 2021. godine.

Nadalje, očekivane stope rasta u periodu 2022-2024. godina, zasnovane prvenstveno na prognozama kretanja na tržištu rada, iznose: 3,58%; 4,62% i 4,71% (g/g).

3.1. Projekcije općinskih prihoda

U ovom poglavlju su date projekcije općinskih prihoda koji se planiraju za finansiranje javne potrošnje u toku srednjoročnog perioda, koje su napravljene na osnovu procijenjenih makroekonomskih pokazatelja i postojećih poreskih politika.

Vrsta prihoda	Naziv prihoda	Ostvareno	Plan	Projekcija		
		2020	2021	2022	2023	2024
	I. Porezni prihodi	2.232.111	2.461.030	2.420.140	2.386.340	2.493.780
717	Prihodi od indirektnih poreza	1.633.728	1.848.350	1.792.100	1.745.880	1.840.540
711	Porez na dobit	38	10	10	10	10
714	Porezi na imovinu	235.617	242.655	247.000	248.000	249.000
716	Porez na dohodak	362.728	369.931	381.030	392.450	404.230
719	Ostali porezi	0	84	0	0	0
	II. Neporezni prihodi	1.703.286	2.193.353	1.785.500	1.768.000	1.775.650
721	prihodi od poduzetničkih akt. i imovine	106.432	82.190	72.500	73.600	74.700
722	Naknade i takse, vlastiti prihodi	1.595.794	2.109.663	1.712.000	1.693.400	1.699.950
723	Novčane kazne	1.060	1.500	1.000	1.000	1.000
	III. Tekući transferi	1.269.492	1.869.057	1.235.200	1.535.000	1.230.000
732	Tekući transferi	528.522	602.810	505.200	650.000	530.000
733	Donacije	76.660	100.209	80.000	85.000	90.000
742	Kapitalni transferi	664.310	1.166.038	650.000	800.000	610.000
	UKUPNO PRIHODI (I+II+III)	5.204.889	6.523.440	5.440.840	5.689.340	5.499.430
81	KAPITALNI PRIMICI	21.027	60.000	50.000	50.000	50.000
811	od prodaje stalnih sredstva	21.027	60.000	50.000	50.000	50.000
	UKUPNO PRIHODI I PRIMICI	5.225.916	6.583.440	5.490.840	5.739.340	5.549.430
	Prihodi od indirektnih poreza –dc	198.592	321.958	236.000	242.000	247.000
	Prenijeti saldo na žiro računu (dio sredstava sa podračuna-sredstva posebne namjene)		116.060			
	Sveukupno	5.225.916	6.699.500	5.490.840	5.739.340	5.549.430

U projekciju za 2022-2024 godinu su planirani prihodi bez prenosa neutrošenih namjenskih sredstava iz prethodnih godina.

Prihodi od indirektnih poreza iz raspodjele sa jedinstvenog računa

	Plan	PROJEKCIJA		
	2021	2022	2023	2024
1. Prihodi od indirektnih poreza sa JR	153.132.469	161.317.043	155.645.506	164.920.516
1.1. Kantonalni budžet	127.242.230	134.043.032	129.330.386	137.037.262
1.2. Općinski/gradski budžeti	25.890.238	27.274.011	26.315.120	27.883.254
1.2.1. Bihać	4.711.720	4.963.551	4.789.044	5.074.426
1.2.2. Bosanska Krupa	2.502.246	2.635.985	2.543.310	2.694.867
1.2.3. Bosanski Petrovac	850.932	896.412	864.897	916.436
1.2.4. Bužim	1.876.684	1.976.989	1.907.482	2.021.150
1.2.5. Cazin	6.874.857	7.242.302	6.987.679	7.404.079
1.2.6. Ključ	1.463.856	1.542.096	1.487.879	1.576.543
1.2.7. Sanski Most	3.620.674	3.814.190	3.680.092	3.899.391
1.2.8. Velika Kladuša	3.989.270	4.202.488	4.054.738	4.296.362

Raspodjela prihoda za kantone i općine/gradove pojedinačno urađena je u skladu sa metodologijom propisanom Zakonom o pripadnosti javnih prihoda u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 22/06, 43/08, 22/09, 35/14 i 94/15). Alokacija pojedinačnih iznosa svakog korisnika za 2021 godinu i period 2022-2024 godina izvršena je u skladu sa koeficijentima raspodjele iz Uputstva o određivanju učešća kantona, jedinica lokalne samouprave i nadležnih kantonalnih ustanova za ceste u prihodima od indirektnih poreza i načinu raspoređivanja tih prihoda za 2021 godinu („Službene novine Federacije BiH“, broj: 86/20).

Prema preliminarnom izvještaju o gotovinskom toku naplata neto indirektnih poreza u aprilu 2021. bila je veća za 104,4 mil KM, odnosno za čak 24,9% u odnosu na isti mjesec 2020., dok je u razdoblju januar-april 2021. ostvaren suficit od 34,9 mil KM, što predstavlja rast od 1,8% u odnosu na prva četiri mjeseca 2020. Ipak, da bi se zaključilo da li je naplata indirektnih poreza na putu oporavka potrebno ju je usporediti sa naplatom u 2019. godini, prije pojave pandemije, što je, ujedno, bila i rekordna od osnivanja UNO. U porođenju sa aprilom 2019. naplata indirektnih poreza u aprilu 2021. bila je za 2,8% manja, dok je u porođenju sa prva četiri mjeseca rekordne 2019. kumulativna naplata bila manja za 1%.

Nominalna naplata bruto i neto PDV-a ostvarena za četiri mjeseca 2021. u odnosu na nominalnu naplatu u prethodnim godinama u istom razdoblju predstavlja rekordnu naplatu od uvođenja PDV-a. Dekompozicija nominalne bruto naplate pokazuje da je u usporedbi sa 2019. domaći PDV-e i niže isplate povrata PDV-a faktori rasta neto PDV-a, dok je naplata PDV-a na uvoz (kao i naplata prihoda od carina) manja nego u 2019.

I pored rasta u 2021. naplata akciza na derivate nafte i dalje je ispod rekordne 2019. godine. Akcize na duhanske prerađevine su veće u 2020 u odnosu na 2019. U prvom kvartalu 2021. je ostvaren pad naplate indirektnih poreza od 4,5%. Imajući u vidu da je neto naplata indirektnih poreza u martu dostigla naplatu iz marta 2020., kao i visoke stope rasta uvoza i izvoza, može se zaključiti da se ekonomija i potrošnja u BiH polako oporavljaju.

Na to ukazuje i sve manji deficit po vrstama prihoda u odnosu na naplatu u 2020. Gubici prihoda za tri mjeseca su minimalni: PDV-a -9,7 mil KM, carina -2,1 mil KM i putarine -4,3 mil KM. Zabrinjava naplata akciza, koja je za 61,1 mil KM manja nego u prvom kvartalu 2020. Pri tome, za razliku od ostalih vrsta prihoda, koje su pod snažnim utjecajem makroekonomskih faktora - kretanja ekonomije, uvoza, izvoza, potrošnje, kretanje naplate akciza na duhanske prerađevine je velikim dijelom pod

uticajem eksternih faktora, poput poslovnih politika duhanskih kompanija (npr. cjenovna politika), pandemije i uvedenih ograničenja pri unosu u EU.

Projekcije za 2021. godinu

DEP procjenjuje da će neizvjesnost uzrokovana pogoršanjem epidemiološke situacije prolongirati očekivani proces ekonomske stabilizacije i oporavka u drugu polovicu 2021. godine. U tekstu njihovih projekcija se navodi da je stabilizacija uvjetovana efikasnijim djelovanjem u borbi protiv pandemije koronavirusa, materijalizacijom pretpostavki ekonomskih kretanja u okruženju i efikasnijem djelovanjem nadležnih institucija u procesu kreiranja i implementacije ekonomskih politika u Bosni i Hercegovini, te da se, imajući u vidu sve navedene okolnosti i efekat niske osnovice iz prethodne godine, u Bosni i Hercegovini na kraju 2021. godine može očekivati realni rast BDP od 2,3% u odnosu na prethodnu godinu.

Prema istim projekcijama se očekuje da bi, usljed poboljšanja privredne aktivnosti u glavnim trgovinskim partnerima i jačanju izvozne tražnje, Bosna i Hercegovina na kraju 2021. godine mogla ostvariti realni rast ukupnog izvoza od 4,7%, dok očekivani realni rast uvoza u 2021. godini iznosi 3%.

Pod pretpostavkom stabilizacije proizvodnje i postepenog oporavka zaposlenosti, te povećanja priliva doznaka građana iz inozemstva, realni rast privatne potrošnje bi trebao iznositi oko 2%. Nastavak podrške zdravstvu i privredi u borbi sa pandemijom mogao dovesti do povećanja javne potrošnje od minimalno 1,3% u 2021. godini.

Projekcije za 2022-2024 godinu

Ključno uporište za DEP-ove projekcije ekonomskih kretanja u Bosni i Hercegovini u razdoblju 2022-2024 predstavljaju predviđena kretanja privredne aktivnosti u eksternom okruženju, kao i doprinos internih dinamika u kreiranju ekonomskog rasta. U DEP-ovom dokumentu iz marta 2021. se navodi da, osim preduslova poboljšanja u vanjskom okruženju, jako bitan uslov za oporavak ekonomskog rasta u zemlji tokom srednjoročnog razdoblja predstavlja i institucionalni kapacitet zemlje u sprovođenju strukturalnih reformi.

Pod pretpostavkom materijalizacije navedenih okolnosti, prema projekcijama DEP-a u razdoblju 2022-2024 u Bosni i Hercegovini se očekuje nešto snažniji ekonomski oporavak sa prosječnom stopom realnog ekonomskog rasta od preko 3% na godišnjem nivou.

Tokom 2022. godine, uslijed povoljnijih makroekonomskih pretpostavki za brži ekonomski rast, trebalo bi doći i do značajnijeg porasta u naplati javnih prihoda. Ukupna projekcija za navedenu godinu iznosi 9.221,4 mil. KM i pretpostavlja rast od 3,89% ili za 345,3 mil. KM u poređenju sa prognoziranim nivoom ostvarenja za 2021. godinu.

U 2023. i 2024. godini očekuje se nastavak stabilnog rasta za prosječno 4,5% (g/g), a prema procjenama u 2023. godini bi ukupni javni prihodi u Federaciji BiH trebali u potpunosti doživjeti oporavak baze (vraćanje na nivo prije pandemije), te ostvariti i rast od približno 2,5% u poređenju sa iznosima naplate bilježenim u godini prije pojave pandemije.

Projekcije prihoda od indirektnih poreza u mil KM 2021-2024 godina

Vrsta prihoda (neto)	U mil KM					Projektovana stopa rasta			
	Izvršenje	Projekcija							
	2020	2021	2022	2023	2024	2021	2022	2023	2024
PDV	3.748,5	3.842,5	3.977,5	4.120,8	4.309,9	2,5%	3,5%	3,6%	4,6%
Akcize	1.303,5	1.313,3	1.347,0	1.383,5	1.430,3	0,7%	2,6%	2,7%	3,4%
Carine	262,2	269,9	285,7	305,4	328,8	2,9%	5,9%	6,9%	7,7%
Putarina	583,7	595,6	614,1	634,4	657,2	2,0%	3,1%	3,3%	3,6%
Ostalo	32,3	32,3	32,5	32,7	32,9	0,0%	0,6%	0,6%	0,6%
Ukupno	5.930,3	6.053,6	6.256,8	6.476,8	6.759,0	2,1%	3,4%	3,5%	4,4%
Namjenska putarina	-364,7	-372,3	-383,8	-396,5	-410,8	2,1%	3,1%	3,3%	3,6%
Sredstva za raspodjelu	5.565,6	5.681,3	5.873,0	6.080,3	6.348,3	2,1%	3,4%	3,5%	4,4%

Projekcije prihoda od indirektnih poreza u % BDP-a (2021-2024)

Vrsta prihoda (neto)	U % BDP-a				
	Izvršenje	Projekcija			
	2020	2021	2022	2023	2024
PDV	10,8%	10,8%	10,7%	10,6%	10,5%
Akcize	3,8%	3,75%	3,6%	3,6%	3,5%
Carine	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%	0,8%
Putarina	1,7%	1,7%	1,6%	1,6%	1,6%
Ostalo	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%	0,1%
Ukupno	17,2%	17,0%	16,8%	16,6%	16,5%
Namjenska putarina	-1,1%	-1,0%	-1,0%	-1,0%	-1,0%
Sredstva za raspodjelu	16,1%	16,0%	15,8%	15,6%	15,5%

Rizici po ostvarenje projekcija

Srednjoročne projekcije javnih prihoda u Federaciji BiH prate pozitivna makroekonomska očekivanja u kretanju onih agregata sa kojim su u značajnoj korelaciji. Kod nekih stavki, u cilju očuvanja fiskalne discipline, već unutar osnovnog scenarija uključeni su i procjenjeni efekti pojedinih visokih rizika po ostvarenje makroekonomskih prognoza. Projekcije su usko vezane za pretpostavljenu dužinu trajanja pandemije i brzinu oporavka ekonomije, baziraju se na pretpostavci da će trajanje negativnog ekonomskog učinka pandemije biti ograničeno na prvu polovinu 2021. godine, nakon čega je očekivan snažniji i brži oporavak.

Nadalje, pretpostavljeni iznosi prate važeće politike u oblasti direktnog, indirektnog oporezivanja i doprinosa, te politike na kojima se temelji prikupljanje prihoda iz ostalih izvora. Obzirom na krajnju nepredvidivost šokova koje će pandemija ostaviti na ekonomiju, mogući krajnji ishod po realizaciju može se kretati u oba smjera.

Ukoliko trajanje pandemije pređe i u drugu polovinu 2021. godine, moguće je dodatno usporavanje ekonomije, sa negativnim reperkusijama na pretpostavljene iznose javnih prihoda, što bi moglo rezultirati dodatnim smanjenjem od (-)1,8% u odnosu na pretpostavljeno pri osnovnom scenariju.

S druge strane, zadržava se i mogućnost nešto bržeg oporavka unutar 2021. godine, što bi naplatu javnih prihoda u Federaciji BiH u datoj godini, na nivou šire vlade moglo uvećati za 1,5% u odnosu na trenutno procijenjeno. Tako, promjenjena baza iz 2021. godine, uz zadržavanje svih ostalih makroekonomskih pretpostavki istih, utjecala bi i na projekcije za period 2022-2024. godine date osnovnim scenarijem. Pored navedenog, na drugačiji ishod u naplati javnih prihoda mogu u značajnoj mjeri utjecati: neplanirane izmjene poreznih politika, značajna odstupanja u kretanju koeficijenta raspodjele prihoda od indirektnih poreza između entiteta u odnosu na trenutno procijenjeni, promjene u nivou planirane otplate vanjskog duga, promjene u izdvajanju prihoda od indirektnih poreza za Institucije BiH, rad porezne administracije, te razvoj drugih događaja poput novih elementarnih nepogoda.

Treba uzeti u obzir i da kategorija ostalih prihoda uključuje širok spektar prilično varijabilnih neporeznih prihoda, od kojih značajan dio nema kontinuirani obrazac kretanja, čime je i rizik po projekciju veći.

3.9. Neporezni prihodi, donacije, tekući i kapitalni transferi

Neporezni prihodi općine uključuju takse i naknade, novčane kazne i ostale neporezne prihode (uključujući vlastite prihode budžetskih korisnika), a najveće učešće imaju općinske komunalne takse, kao i općinske komunalne naknade.

Ostvareni neporezni prihodi u 2020. godini iznose 1.703.286,00 KM; planirani neporezni prihodi u 2021. godini iznose 2.193.353,00 KM; projekcije u 2022. godini 1.785,500,00 KM; u 2023. godini 1.768.000,00 KM, a u 2024 godini 1.775.650,00 KM.

Projicirani prihodi u 2022, 2023 i 2024 godini su manji u odnosu na 2021 godinu iz razloga što su planirani prihodi koji se odnose samo na tu godinu, bez prenošenja namjenskih prihoda iz prethodnih godina.

Donacije se planiraju za sufinansiranje smještaja šticenika u ustanove socijalne zaštite i donacije građana za infrastrukturne projekte.

Tekući transferi se planiraju za beneficije socijalne zaštite; obilježavanje značajnih datuma i događaja

Kapitalni transferi se planiraju za realizaciju određenih projekata od sredstava sa viših nivoa vlasti.

Politika rashoda

Za oporavak ekonomije Federacije BiH od krize izazvane pandemijom, potrebno je, između ostalog, poduzeti mjere fiskalne konsolidacije koje bi trebale dovesti do finansijske stabilnosti svih nivoa vlasti i do odgovorajućih ušteda koje bi se usmjerile za sanaciju posljedica uzrokovanih pojavom pandemije, kako bi se podstakao rast ekonomije u cijelosti.

U tu svrhu, potrebno je osigurati ograničenje rasta javne potrošnje kako bi se fiskalni prostori tj. uštede usmjerile u javne investicije, aktivne mjera zapošljavanja, te za opravak i stabilizaciju privrede općenito. U pogledu unaprijeđenja sistema plata i socijalnih davanja, planira se provoditi efikasnija politika zapošljavanja i politika fonda plata u javnom sektoru, te poboljšati ciljne socijalne pomoći

Negativne posljedice krize u 2020. godini su se osjetile u svim oblastima privrede, a posebno u oblasti turizma, prometa i prevoza, obrta i drugih djelatnosti, a najviše je pogođen zdravstveni sektor koji je pretrpio višestruka kadrovska, finansijska i druga opterećenja. Kako bi se ponovo pokrenulo, odnosno nastavilo poslovanje u navedenim i drugim ugroženim oblastima potrebno je planirati sredstva namjenjena za njihov oporavak i stabilizaciju.

S obzirom da su investicije jedan od glavnih pokretača rasta ekonomije, i u narednom srednjoročnom periodu će biti u fokusu kako bi se pozitivno utjecalo na zaposlenost i rast dohotka stanovništva. Radi povećanja domaćih izvora ulaganja, potrebno je ostvariti uštedu na javnim rashodima putem unaprijeđenja javne uprave odnosno sistema troškova javne uprave, sa ciljem stvaranje fiskalnog prostora za investicije iz domaćih fondova.

Provođenjem aktivnih politika i mjera na tržištu zaposlenosti planira se očuvanje postojećih kao i otvaranje novih radnih mjesta. U cilju realizacije planiranja sredstava na temelju ciljanih politika, planira se unaprijediti budžetiranje uvođenjem programskog budžeta kojim se povezuju sve faza budžetiranja.

Uvođenje programskog budžeta se reflektuje na definisanje ciljeva strateških i srednjoročnih politika vlasti, odobravanje alokacije sredstva prema utvrđenim ciljevima i rezultatima koji se očekuju.

Time će biti postignuta osnovna svrha novog načina budžetiranja tj. uvođenje jasne veze između politika i programa vlasti, ciljeva tih programa i očekivanih rezultata kao i sredstava potrebnih za njihovu realizaciju.

Projekcije rashoda i izdataka općine Ključ za period 2022- 2024. godina

OPIS	Ostvareno	Plan	Projekcija		
	2020	2021	2022	2023	2024
UKUPNI RASHODI	4.255.202	5.293.418	4.790.560	4.879.100	5.045.130
Ukupni troškovi plata i naknada	2.159.598	2.363.105	2.385.550	2.414.300	2.454.600
Plate i naknade zaposlenih	1.740.384	1.879.715	1.889.100	1.899.000	1.904.000
Naknade zaposlenih	234.959	285.900	297.000	313.000	345.900
Doprinosi poslodavca	184.255	197.490	199.450	202.300	204.700
Izdaci za materijal i usluge	1.184.460	1.823.747	1.430.000	1.490.000	1.550.000
Transferi	808.918	898.146	876.800	873.600	938.110
Transferi drugim nivoima vlasti	55.000	3.600	20.000	4.000	57.000
Transferi pojedincima	228.283	332.500	338.000	342.000	346.000
Grantovi neprofitnim organizacijama	219.369	269.500	223.000	229.000	232.000
Subvencije JP	60.304	54.000	55.000	55.000	55.000
Ostali transferi	245.962	238.546	240.800	243.600	248.110
Kapitalni grantovi	97.784	205.198	95.000	99.100	101.200
Izdaci za kamate	4.442	3.222	3.210	2.100	1.220
Kapitalni izdaci	956.322	1.406.082	700.280	860.240	504.300
Nabavka stalnih sredstava	922.340	1.375.791	669.610	828.580	486.470
Izdaci za otplatu duga	33.982	30.291	30.670	31.660	17.830
Prenijete obaveze	438.419				
Budžetska rezerva	20.744	14.000	20.000	20.000	20.000
UKUPNI RASHODI I IZDACI	5.211.524	6.699.500	5.490.840	5.739.340	5.549.430

Ostvareni rashodi i izdaci u 2020. godini su iznosili 5.211.524 KM; planirani rashodi i izdaci u 2021. godini iznose 6.699.500,00 KM, dok projicirani rashodi i izdaci u 2022. godini iznose 5.490.840,00 KM; u 2023. godini 5.739.340,00 KM, a u 2024. godini 5.549.430,00 KM.

Posmatrajući rashode i izdatke po ekonomskoj klasifikaciji primjetno je veće odstupanje kod nabavke stalnih sredstava, koji su uvjetovani planiranjem grantova od viših nivoa vlasti.

Procentualno učešće rashoda i izdataka u ukupnim rashodima i izdacima

God.	Plaće i naknade	Izdaci za materijal i usluge	Tekući transferi	Izdaci za kamate	Kapitalni transferi	Nabavka stalnih sredstava	Otplata dugova
2020	41,41	22,73	15,53	0,09	1,88	17,70	0,66
2021	35,28	27,23	13,41	0,05	3,07	20,50	0,46
2022	43,43	26,05	15,97	0,06	1,73	12,20	0,56
2023	42,07	25,93	15,23	0,04	1,73	14,44	0,56
2024	44,20	27,93	16,91	0,03	1,83	8,77	0,33

Plaće za organ uprave će se obračunavati na osnovu sklopljenog Sporazuma između Općinskog načelnika i Sindikalne organizacije organa uprave.

Plaće za javne ustanove će se obračunavati na osnovu Odluke o davanju saglasnosti za obračun plaće koju donosi Općinski načelnik.

U periodu 2022-2024 godina izdvajanja za naknade uposlenih se povećavaju zbog planiranja otpremnina uposlenih kojih ima najviše u 2024 godini.

Izdaci za materijal i usluge

Ostvareni izdaci za materijal i usluge u 2020. iznose 1.184.460,00 KM, planirani u 2021. godini 1.823.747,00 KM, projicirani u 2022 godini 1.430.000,00 KM i u 2023. godini 1.490.000,00 KM , a u 2024. godini 1.550.000,00 KM.

Tekući transferi

Ostvareni izdaci za tekuće transfere u 2020 godini su iznosili 808.918,00 KM, planirani u 2021. 898.146,00 da bi projicirana potrošnja u 2022. godini iznosila 876.800,00 KM, u 2023. godini 873.600,00 KM i u 2024. godini 938.110,00 KM .

Kapitalni grantovi i kapitalni izdaci

Kapitalni grantovi i kapitalni izdaci najvećim dijelom zavise od: sredstava koje doznavačavaju viši nivoi vlasti, sredstava od ŠPD „Unsko-sanske šume“, visine vodnih naknada, koncesija, prihoda od indirektnih poreza na ime finansiranja auto cesta u F BiH, prihoda od indirektnih poreza koji pripadaju Direkciji za ceste , te od cestovnih naknada.

Stanje i projekcija javnog duga

Vanjski i unutrašnji dug općina regulisan je Zakonom o dugu, zaduživanju i garancijama u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine FBiH“ broj 86/07, 24/09, 44/10 i 30/16) , Zakonom o budžetima u Federaciji BiH BiH (“Službene novine FBiH”, broj: 102/13, 9/14, 13/14, 8/15, 91/15 ,102/15, 104/16, 5/18, 44/18, 11/19 i 99/19), Zakonom o trezoru u Federaciji Bosne i Hercegovine („Službene novine Federacije BiH“, broj : 26/16) i Odlukom o izvršavanju Budžeta općine za tekuću godinu.

Stanje i projekcije javnog duga su od izuzetne važnosti za kreiranje fiskalnih i razvojnih politika. Da bi se održala stabilnost fiskalnog sistema i obezbijedio osnov za razvojne inicijative, zaduživanje treba biti na realnim i održivim osnovama.

Općina Ključ ima obavezu po kreditu od:

- Svjetske banke za sanaciju komunalne infrastrukture sektor «Vodoopskrba, kanalizacija i čvrsti otpad» (kredit se otplaćuje do prvog oktobra 2035.godine)
- Nove banke za izmirenje obaveza (kredit JU Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu općine i otplaćuje se do 07.03.2023.godine)

Zahtjevi budžetskih korisnika za period 2022-2024 godina

BUDŽETSKI KORISNICI	PLAN	PROJEKCIJA		
		2021	2022	2023
Jedinstveni općinski organ uprave	4.007.851,20	2.938.410,00	2.965.090,00	3.096.190,00
-Služba za finansije i trezor	222.985,00	225.960,00	230.130,00	236.290,00
-Služba za stručne poslove Općinskog načelnika i Općinskog vijeća, opću upravu i društvene djelatnosti	1.179.153,24	1.094.120,00	1.091.410,00	1.168.900,00
-Služba za prostorno uređenje, stambeno komunalne, imovinsko-pravne i geodetske poslove	1.323.934,47	540.600,00	536.750,00	552.400,00
-Služba za razvoj, privredu i civilnu zaštitu	1.281.778,49	1.077.730,00	1.106.800,00	1.138.600,00
Općinsko pravobranilaštvo	58.400,00	58.400,00	60.390,00	63.320,00
JU Centar za socijalni rad	884.639,53	899.754,00	899.754,00	899.754,00
JU Centar za kulturu i obrazovanje	191.419,02	117.844,00	123.386,20	129.204,60
JU Općinski fond za komunalne djelatnosti i infrastrukturu općine	1.557.190,25	1.379.123,00	1.388.531,00	1.376.916,00
UKUPNO	6.699.500,00	5.393.531,00	5.437.151,20	5.565.384,60

U skladu sa članom 18. Zakona o budžetima u Federaciji BiH („Službene novine Federacije BiH“, broj: 102/13; 9/14;13/14; 8/15, 91/15, 102/15, 104/16, 5/18, 44/18, 11/19 i 99/19) nakon usvajanja od strane Općinskog načelnika, ovaj dokument bit će objavljen na web stranici općine Ključ i dostavljen Općinskom vijeću kao informacija uz Nacrt budžeta općine Ključ za 2022. godinu.

Broj: 01-11-2-1343-1/21

Ključ, 21.06.2021.godine

OPĆINSKI NAČELNIK

Nedžad Zukanović, prof.